

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2016 [Назад](#) [Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 368.02

В. А. Смоляк,
к. е. н., доцент, доцент кафедри управління фінансовими послугами
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

V. A. Smoliak,
Ph.D. in Economics, Associate professor of financial services management department
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

DETERMINING OF THE INFLUENCING FACTORS TO THE LEVEL OF INSURANCE COMPANY FINANCIAL SECURITY

У статті висвітлені результати теоретичних та методичних досліджень впливу деяких факторів на рівень фінансової безпеки страхової компанії. Досліджено сутність поняття «фінансова безпека страхової компанії», визначено фінансова безпека страхової компанії є довгостроковою характеристикою фінансового стану страхової компанії на відміну від ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Розроблено структуру механізму управління фінансовою безпекою страхової компанії, що включає методи управління фінансовою безпекою страхової компанії, важелі впливу на неї, а також індикатори рівня фінансової безпеки страхової компанії. Встановлено індикатори стану фінансової безпеки страхового ринку України. Здійснено аналіз динаміки активів та резервів страхових компаній. Встановлено, що розміщення страхових резервів у банківських вкладах та укладання договорів перестраховування у перестраховиків-резидентів є ефективним важелем впливу на фінансову безпеку страхової компанії. Побудовано економіко-математичну модель впливу обсягів банківських вкладів, якими представлені страхові резерви та страхових премій за договорами перестраховування ризиків у перестраховиків-резидентів на рівень чистих виплат страхових компаній.

The article presents the results of theoretical and methodological research on the influence of some factors on the level of financial security of the insurance company. The essence of the concept of "financial security of insurance companies", it is determined that the financial security of the insurance company is a long-term feature of the financial condition of the insurance company, in contrast to the liquidity, solvency and financial stability. The structure of the financial security of insurance company management mechanism, including how to manage the financial security of the insurance company, leverage it, as well as indicators of financial security of the insurance company. The indicators of the financial security of the Ukrainian insurance market were established. The analysis of assets and reserves dynamics of insurance companies was given. It was found that the placement of insurance reserves in bank deposits and conclude reinsurance contracts with reinsurers resident is an effective lever of influence on the financial security of the insurance company. Built economic and mathematical model of the effect of the volume of bank deposits, which are represented by insurance reserves and insurance premiums under contracts of reinsurance of risks with reinsurers resident on the level of net payments to the insurance companies.

Ключові слова: фінансова безпека страхової компанії, активи страхової компанії, резерви страхової компанії, перестраховування, банківські вклади, механізм фінансової безпеки.

Key words: financial security of the insurance company, the assets of the insurance company, insurance company reserves, reinsurance, bank deposits, the mechanism of financial security.

Постановка проблеми. Розвиток страхового ринку України передбачає для страхових компаній нові завдання, головними серед яких є здійснення діяльності, яка б відповідає нормам прибутковості та вимогам фінансової безпеки страхових компаній. Така діяльність має забезпечувати та задовольняти економічні інтереси власників компаній і надійний страховий захист для страхувальників.

Поняття фінансової безпеки є широким, як і тлумачення фінансів як економічної категорії. Серед вчених-економістів відсутнє єдине усталене визначення поняття «фінансова безпека». Наявні дефініції відображають лише окремі аспекти фінансової безпеки і не можуть претендувати на її однозначне трактування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням фінансової безпеки страхової компанії, наведено в працях вчених, серед яких Г. В. Івашенко [1], А. В. Канаєв [3], Ю. Б. Кракос, Н. І. Серик [4], О. С. Папка [6] та ін.

Метою статті є розвиток теоретичних положень та практичних рекомендацій з управління фінансовою безпекою страхової компанії.

Виклад основного матеріалу. Безпека будь-якої системи, у тому числі й страхової компанії, обумовлена сукупністю певних дій та їх результатів, що різноманітні за своїм характером, способом реалізації, складом учасників, ресурсами, що використовуються. Г. В. Івашенко [1] розглядає сутність «безпеки» на основі системно-діяльнісного підходу, визначає сутність цього поняття як систему, що має основу, джерело виникнення, розвитку і функціонування та форми прояву.

Низка науковців, аналізуючи проблему безпеки компаній, визначають її сутність через поняття «захищеність». Зокрема, А. В. Канаєв [3] під безпекою

розуміє захищеність від зовнішніх та внутрішніх загроз, що дозволяє надійно зберігати та ефективно використовувати фінансовий, матеріальний та кадровий потенціал. Ю. Б. Кракос, Н. І. Серик [4] наголошують на визначенні безпеки як захищеності фінансово-господарської діяльності від несприятливих змін, з боку як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

Поняття «фінансова безпека страхової компанії» тісно переплітається з поняттям «фінансова стійкість», «ліквідність», «платоспроможність», «фінансова надійність». Фінансова безпека страхової компанії є довгостроковою характеристикою фінансового стану страхової компанії. Більшість науковців зазначають, що фінансова безпека страхової компанії – це здатність виконувати взяті зобов'язання за договорами страхування за умови збалансованості системи фінансових показників.

Управління фінансовою безпекою здійснюється на основі механізму фінансової безпеки страхової компанії.

Механізм – це система елементів (цілей, функцій, методів, організаційної структури і суб'єктів) та об'єктів управління, в якій відбувається цілеспрямоване перетворення впливу елементів управління на необхідний стан або реакцію об'єктів управління, що має вхідні посилки і результуючу реакцію [5].

Механізм фінансової безпеки страхової компанії – сукупність методів, важелів та інструментів, які застосовують суб'єкти системи фінансової безпеки страхової компанії для покращення характеристик фінансової безпеки, а також його фінансове, організаційне та інформаційно-аналітичне забезпечення [6].

Ефективність функціонування системи фінансової безпеки страхової компанії залежить від інформаційного забезпечення, яке є процесом неперервного і цілеспрямованого відбору відповідних інформаційних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень, що стосуються його фінансової безпеки [6].

До основних індикаторів рівня фінансової безпеки страхової компанії належать: достатність капіталу, ризики страхової діяльності, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість та надійність, а також прибутковість діяльності (рис. 1).

Рис. 1. Структура механізму управління фінансовою безпекою страхової компанії

Як видно з рис. 1, до основних методів управління фінансовою безпекою страхових компаній належать: диверсифікація, перестраховування, співстраховування, внутрішній аудит, інвестування.

Платоспроможність страхової компанії є одним з індикаторів фінансової безпеки страхової компанії у середньостроковому періоді.

Відповідно до Закону України «Про страхування» [9] серед умов забезпечення платоспроможності страхової компанії є умова створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань.

До основних важелів впливу на фінансову безпеку страховика належать:

власний капітал. Власний капітал страхової компанії є гарантією забезпечення здійснення страхових виплат навіть за умови нестачі страхових премій та прибутку від інвестиційної діяльності, необхідних для виконання поточних та довгострокових зобов'язань;

страхові резерви. Формування страховою компанією системи страхових резервів у розмірах, відповідно до суми страхових зобов'язань дає їй можливість розподілити відповідальність залежно від різних видів ризиків та часу настання страхових виплат;

страховий портфель. Здійснюючи управління страховим портфелем, страховик повинен постійно аналізувати і корегувати співвідношення між напрямками страхування, страховими сумами та рівнями ризику об'єктів у розрізі діючих та новоукладених страхових договорів;

тарифна політика. Встановлення оптимального розміру страхових тарифів забезпечить рівновагу між отриманими преміями, майбутніми виплатами та понесеними витратами страховика, що, як результат, дозволить забезпечити належний рівень фінансової безпеки страхової компанії;

інвестиційна політика. За допомогою ефективно розробленої та вчасно впровадженої загальної інвестиційної політики страховик має можливість забезпечити мобілізацію додаткового доходу і в результаті компенсувати можливі збитки від страхової діяльності, що призводить до підвищення рівня фінансової безпеки страхової компанії в цілому;

програми перестраховування. Використовуючи механізм перестраховування, страховик має можливість довільно визначити обсяг власної відповідальності за будь-яким великим одиничним ризиком або групою однорідних ризиків, передаючи при цьому надлишок зобов'язань перестраховій компанії.

На діяльність страхових компаній впливає низка зовнішніх чинників, до яких можна віднести: стрімкий розвиток інтеграційних та глобалізаційних процесів, інтернаціоналізація світового ринку страхових послуг; високий рівень мобільності, взаємозв'язку та взаємозалежності страхового і фінансового ринків, заснованого на новітніх технологіях; різноманіття і динамізм існуючих фінансових інструментів; нездатність фінансових інститутів та наглядових органів в належній мірі контролювати кризові явища; високий рівень залежності від зовнішнього перестраховування; шахрайство у страхуванні; недосконалість національного законодавства у страховій сфері; нерозвиненість фондового ринку країни; зростання залежності національного страхового ринку від іноземного капіталу; збереження тенденції затягування виходу із економічної (фінансової) кризи.

З метою визначення рівня економічної безпеки України як головної складової національної безпеки держави і визначення переліку основних індикаторів стану економічної безпеки України в 2007 році була розроблена та затверджена Методика розрахунку рівня економічної безпеки України [8].

Відповідно до неї безпека страхового ринку розглядається як частина фінансової безпеки і тлумачиться як рівень забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дав би їм змогу в разі потреби відшкодувати обумовлені в договорах страхування збитки їх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування.

До індикаторів стану фінансової безпеки страхового ринку належать показники проникнення та щільності страхування, а також рівень страхових виплат та частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам.

Для реалізації своєї основної функції – здійснення виплат страхових відшкодувань у разі настання страхових подій страхова компанія формує страхові резерви. Розміщення страхових резервів є основою інвестиційної діяльності страхової компанії. У зв'язку з цим ефективне управління розміщенням страхових резервів є одним із методів забезпечення фінансової безпеки страхової компанії.

Нормативно-правовими актами визначені напрями розміщення коштів страхових резервів як для страхових компаній, що здійснюють страхування життя так і для тих страховиків, що займаються іншими видами страхування, ніж страхування життя. Відповідно до розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг «Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика та визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України» [7]. Положенням встановлюються обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика. Страховик зобов'язаний на будь-яку дату дотримуватись нормативів достатності та диверсифікованості активів відповідно до Положення [7].

До нормативу диверсифікованості активів включаються в повному обсязі права вимоги до перестраховиків за укладеними договорами перестраховування ризиків за умови, що ці перестраховики провадять страхову та/або перестрахову діяльність не менше десяти років та їх рейтинг фінансової надійності перестраховика-резидента, визначений уповноваженими рейтинговими агентствами та/або міжнародними рейтинговими агентствами, визнаними відповідно до законодавства, не нижчий ніж "АА-" за національною рейтинговою шкалою.

Законодавство України встановлює такі принципи розміщення коштів страхових резервів у активах певних категорій: безпечності, ліквідності, прибутковості, диверсифікації, відповідно до особливостей страхової діяльності.

Низькоризиковими активами відповідно до Положення [7] є такі активи:

державні облігації України;

кошти, розміщені в банках, які мають кредитний рейтинг не нижче ніж «АА» за національною рейтинговою шкалою;

облігації, емітентом яких є банк, який має кредитний рейтинг не нижче ніж «АА» за національною рейтинговою шкалою;

облігації міжнародних фінансових організацій.

Аналіз нормативів диверсифікованості активів страховика (табл. 2) дає змогу зробити висновок, що найбільш пріоритетними з точки зору законодавства видами активів є державні облігації України та кошти, розміщені в банках. Це пояснюється тим, що ці види активів визнано найменш ризиковими, а їх максимально дозволена частка у страхових резервах становить 80-95% та 70% відповідно.

Незважаючи на те, що облігації, емітентом яких є банк, який має кредитний рейтинг не нижче ніж «АА» за національною рейтинговою шкалою та облігації міжнародних фінансових організацій визнано низькоризиковими активами страховика, проте 2015 року загальна частка страхових резервів, що представлена облігаціями в цілому по Україні не перевищувала 2,2% [2].

Станом на 31.12.2015 обсяг загальних активів страховиків становив 60729,1 млн. грн., що на 13,6% менше в порівнянні з відповідним показником минулого року [2].

Проте, незважаючи на таку тенденцію, що пов'язана з втратою активів у зв'язку з анексією Автономної Республіки Крим та веденням бойових дій на сході України, зменшення кількості страхових компаній та із списанням неліквідних активів з балансів страховиків, відбулося збільшення страхових резервів на 16,1%, що відбулося у зв'язку з переоцінкою активів за справедливою вартістю.

На основі даних основних показників страхового ринку [2] представлено динаміку обсягів активів по балансу, активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів та обсягів сформованих страхових резервів що визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» [9] та обсягів сформованих страхових резервів (рис. 2).

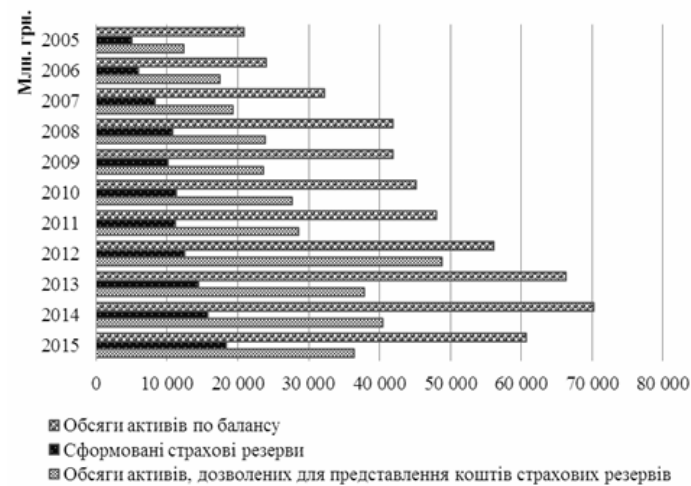

Рис. 2. Динаміка обсягів активів по балансу, активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів та обсягів сформованих страхових резервів за 2005-2015 рр.

З рис. 2 видно, що існує стійка тенденція до зростання обсягів активів по балансу та страхових резервів на фоні зниження, починаючи з 2012 року, обсягів активів, що визначені ст. 31 Закону України «Про страхування». Станом на 31.12.2015 обсяг загальних активів страховиків становив 60 729,1 млн. грн., що на 13,6% менше в порівнянні з відповідним показником минулого року.

Банківські вклади (депозити) мають найбільшу частку в структурі страхових резервів в Україні 2015 року – близько 50%. Це пояснюється тим, що банківські вклади належать до найменш ризикових активів і разом з тим одними з найбільш дохідними. Середньоринкова ставка за довгостроковими депозитами юридичних осіб становить 16,6% станом на грудень 2015 року.

Разом з цим, облігації, що емітуються державою також належать до низько ризикових активів, проте дохідність за довгостроковими облігаціями внутрішньої державної позики менше 13% у грудні 2015 року.

Банківські метали, іпотечні сертифікати, а також інвестиції в економіку України становили менше 1% у 2015 р.

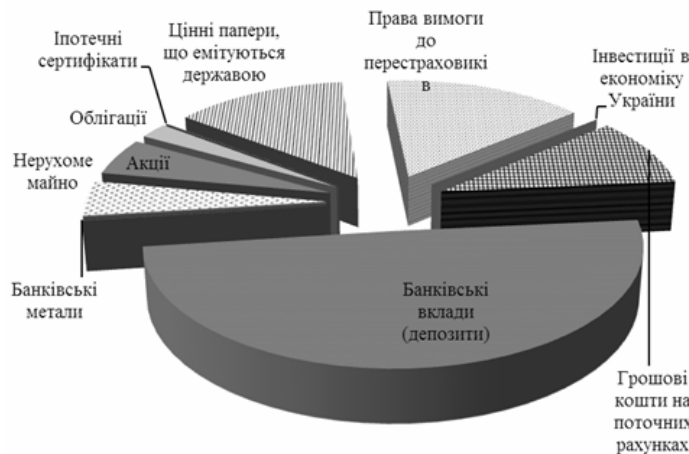

Рис. 3. Структура страхових резервів у 2015 році

Як видно з рис. 3, друге та третє місце за часткою у страхових резервах посідають права вимоги до перестраховиків та цінні папери, що емітуються державою. Решта типів активів у структурі страхових резервів має 10% та менше.

Рис. 4. Динаміка обсягів банківських вкладів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя у 2005-2015 рр.

Незважаючи на нестабільність економічної економіки України та деякі негативні тенденції у банківському секторі впродовж 2013-2015 рр., обсяг банківських вкладів у структурі страхових резервів продовжує зростати (рис. 4).

З рис. 4 видно, 2015 року що на 2548 млн. грн. (або на 16%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) у структурі активів, якими представлені страхові резерви. При цьому у структурі активів, якими представлені технічні резерви 2015 року обсяг коштів у банківських вкладах збільшився на 30,9%, а у структурі активів, якими представлені резерви зі страхування життя 86,2% [2].

Наступним типом активів за обсягами, якими представлені страхові резерви є права вимог до перестраховиків. Обсяг загального попиту на ринку перестрахування можна визначити з обсягу премій, які було сплачено на перестрахування. За договорами перестрахування ризиків за 2015 рік українські страховики сплатили часток страхових премій 9 911,3 млн. грн. (рис. 5).

З рис. 5 видно, що не існує стійкої тенденції на ринку перестрахування. Це пояснюється нестабільністю страхового ринку, змінами в економічній кон'юнктурі, зниженням попиту на страхові послуги та іншими факторами. Стабільність ринку перестрахування впливає на рівень попиту та пропозиції на його послуги не тільки на національному, але й на глобальному ринку.

Рис. 5. Сплачено часток страхових премій за договорами перестрахування ризиків

Кожен перестраховальник намагається надавати перевагу національним перестраховикам. Така направленість дає певну стабільність. Також це пояснюється тим, що рейтинг фінансової надійності перестраховика-резидента, визначений уповноваженими рейтинговими агентствами та/або міжнародними рейтинговими агентствами, визнаними відповідно до законодавства, повинен бути не нижчий ніж "AA-" за національною рейтинговою шкалою.

Тому, зважаючи на низьку ризиковість досліджуваних активів, розміщення страхових резервів у банківських вкладах та укладання договорів перестрахування у перестраховиків-резидентів є ефективним важелем впливу на фінансову безпеку страхової компанії.

Одним з показників, що характеризує рівень фінансової безпеки страхових компаній є рівень чистих виплат.

Для проведення аналізу особливостей впливу структури страхових резервів на рівень чистих виплат застосовано економіко-математичні методи. Основною метою кореляційно-регресійного аналізу є встановлення причинних залежностей між явищами, які зумовлені складним комплексом різних за характером і сутністю причин.

За методами Граббса, Смірнова-Граббса, Тітьєна-Мура була здійснена перевірка значень факторів на наявність суттєвих погіршень та за критерієм середнього абсолютного відхилення була здійснена перевірка гіпотези про нормальність розподілу вихідної вибірки даних.

Для побудови багатфакторної економіко-математичної моделі, визначено перелік факторів, які мають вплив на рівень чистих виплат страхових компаній:

обсяги банківських вкладів, якими представлені страхові резерви (X_1),

страхові премії за договорами перестраховування ризиків у перестраховиків-резидентів (X_2).

В табл. 4 наведені вихідні статистичні дані для побудови регресійної моделі за даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [2].

На основі наведених даних у табл. 1 із застосуванням StatGraphics Centurion побудовано економіко-математичну модель рівня чистих виплат страхових компаній.

Таблиця 1.
Динаміка факторів впливу на рівень чистих виплат страхових компаній,

Роки	Рівень чистих виплат, %	Обсяги банківських вкладів, якими представлені страхові резерви, млн. грн.	Страхові премії за договорами перестраховування ризиків у перестраховиків-резидентів, млн. грн.
	Y	X_1	X_2
2005	26	2236,86	5373,7
2006	26,5	2858,8	5060,53
2007	31,4	4154,9	5654,4
2008	40,9	4 483,90	8026,8
2009	50,0	3 535,80	7784,1
2010	44,2	4 119,10	9753,9
2011	26,2	5 332,60	4723,5
2012	24,5	5 750,60	1230,8
2013	21,2	6 092,60	7110,4
2014	26,3	6 163,20	8173,7
2015	34,0	9 239,10	7381,1

У результаті отримано наступну регресійну модель:

$$Y = 21,36 + 0,00244 \times X_1 + 0,00102 \times X_2 \quad (1)$$

Коефіцієнт кореляції $r(X, Y) = 0,828$, коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,686$. Близькість коефіцієнта кореляції до одиниці ($r = 0,828$) свідчить про тісний лінійний зв'язок факторів і результуючого показника.

Регресійна модель демонструє, що найбільший вплив на обсяги активів страхових компаній має X_1 (обсяги банківських вкладів, якими представлені страхові резерви).

Таким чином, зроблено висновок, що обсяги банківських вкладів, якими представлені страхові резерви та страхові премії за договорами перестраховування ризиків у перестраховиків-резидентів мають значний вплив на обсяги активів страхових компаній, а також на рівень фінансової безпеки страхових компаній.

Окрім встановлених факторів на стан фінансової безпеки страхових компаній впливає низка інших внутрішніх факторів, що виникають в основному внаслідок проведення неефективного менеджменту страховиків, тобто при проведенні неякісної тарифної, андеррайтингової та інвестиційної політики, незбалансованості страхового портфеля компанії, структури майна та джерел фінансування діяльності компанії.

Сучасні умови функціонування страхових компаній, а саме: посиленням конкуренції, дефіцит фінансових ресурсів, низька страхова культура населення, наявність значної кількості існуючих та потенційних загроз, недосконалість політики перестраховування та неефективність фінансового менеджменту вітчизняних страховиків зумовлюють потребу у розробці прогресивних способів та методів управління страховими компаніями, при яких зміна чинників навколишнього середовища суттєво не впливала б на їх економічну діяльність.

Недостатня увага до ролі та місця фінансової безпеки в системі управління страховою компанією призводить до виникнення кризових явищ зменшення рівня ліквідності та платоспроможності страховика, ускладнює процес прийняття ефективних управлінських рішень та не дозволяє забезпечити відповідний рівень їх економічного зростання.

Висновки. Отже, за результатами проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що фінансова безпека страхових компаній є важливою складовою фінансової безпеки ринків фінансових послуг виступає, з одного боку, засобом захисту фізичних і юридичних осіб, а з іншого – господарською діяльністю, що приносить прибуток та значні інвестиції в економіку України. Роль страхових компаній у ринковій економіці, зобов'язує їх приділяти особливу увагу організації власних фінансів, і як наслідок, забезпеченню фінансової безпеки.

Список використаної літератури.

1. Иващенко Г. В. О понятии «безопасность» [Электронный ресурс] / Г. В. Иващенко / CREDO NEW теоретический журнал. – Режим доступа : <http://credonew.ru/content/view/207/25>.
2. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>.
3. Канаев А. В. Стратегическое управление как инструмент обеспечения экономической безопасности банка / А. В. Канаев // Финансы и кредит. – 2008. – № 23. – С. 17–24.
4. Кракос Ю. Б. Подход к оценке уровня финансовой составляющей экономической безопасности предприятия / Ю. Б. Кракос, Н. И. Серик // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. – № 12. – С. 7–12.
5. Кульман А. Экономические механизмы / А. Кульман ; пер. с франц., под общ. ред. Н. И. Хрусталевої. – М. : Прогресс; Универс, 1993. – 192 с.
6. Папка О. С. Механізм функціонування систем фінансової безпеки страхових компаній / О. С. Папка // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.8. – С. 292–297.
7. Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 23.02.2016 № 396 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0417-16>.
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>
9. Про страхування : Закон України № 85/96-ВР від 7 березня 1996 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96>

%D0%B2%D1%80/page.

References.

1. Yvashchenko H. V. (2013) "On the concept of "security"", *CREDO NEW theoretical journal*, [Online], available at: <http://credonew.ru/content/view/207/25> (Accessed 15 May 2016).
2. Information on the status and development of the insurance market of Ukraine (2015) available at: <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>, (Accessed 15 May 2016).
3. Kanaev A. V. (2008) "Strategic management as a tool to ensure the economic security of the bank", *Finance and credit*, vol. 23, pp. 17–24.
4. Krakos Iu. B. and Seryk N. Y. (2006) "The approach to the assessment of the level of economic security of the enterprise financial component", *Economy. Finances. Law*, vol. 12, pp. 7–12.
5. Kulman A. (1993), *Ekonomicheskiye mekhanizmi* [Economic mechanisms], Prohress Unyvers, Moscow, Russia.
6. Papka O. S. (2012), "The mechanism of functioning of the financial security of insurance companies", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 22.8, pp. 292-297.
7. National Commission for State Regulation of Financial Services Markets (2016), Order "The provisions of mandatory criteria and standards of adequacy, diversification and quality assets of the insurer", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0417-16> (Accessed 15 May 2016).
8. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), Order "Approval of guidelines for the calculation of economic security of Ukraine", available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii> (Accessed 15 May 2016).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine "On Insurance", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/page> (Accessed 15 May 2016).

Стаття надійшла до редакції 20.05.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"